

Kompetansekrav for tilsetting, jf. forskrift til opplæringsloven § 14-2

For å bli fast ansatt på grunnskolens barnetrinn må en ha lærerutdanning eller annen godkjent utdanning. I tillegg er det krav om studiepoeng i mange av fagene lærerne underviser i. I kjernefagene norsk, matematikk og engelsk skal de som underviser ha 30 studiepoeng som er relevante for det aktuelle fag. De som var ferdig utdannet og kvalifiserte for tilsetting før 1. januar 2014, ellers om senere har fullført allmennlærerutdanningen, har dispensasjon fra kravet om 30 relevante studiepoeng frem til 1. august 2025.

Det er vanskelig å rekruttere lærere med godkjent kompetanse. Det er vanskeligere å rekruttere lærere til Ås skolen med godkjent kompetanse nå enn for ett år siden. Dette er ikke unikt for Ås kommune. Det har i mange år vært en utfordring i kommune-Norge å få besatt alle lærerstillinger med kvalifiserte lærere. Tall fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) viser at 5190 av lærerne som underviser i norsk(1.-7. trinn), 4522 av lærerne som underviser i matematikk (1.-7. trinn) og 8333 som underviser i engelsk (1.-7. trinn), oppfyller ikke kompetansekravene for undervisning på landsbasis.

Det er erfaringsmessig vanskelig å rekruttere kvalifiserte lærere til de minste skolene i Ås. Dette spesielt i forhold til de nye kompetansekravene for undervisning, med tilbakevirkende kraft, som skal møtes om få år. Ved små skoler er tålegrensen for antallet lærere som kan delta i det statlige videreutdanningsprogrammet betydelig lavere enn ved større skoler.

GSI-tallene viser at Kroer skole skiller seg ut sammenliknet med sentrumsskolene. Kroer skole har betydelig færre lærere som oppfyller kompetansekravene for undervisning. Spesielt oppleves det utfordrende å rekruttere kvalifiserte lærere i engelsk, som igjen har sammenheng med tall på landsbasis – dette er ikke et «lokalt problem». Per 1.10.2017 er det registrert at kun 1 av 7 lærere som underviser i engelsk ved Kroer skole oppfyller kompetansekravene undervisning. Det betyr at nærmere 86 % av lærerne som underviser i engelsk ikke oppfyller dette kravet. Videre ser vi for fagene norsk og matematikk at kun halvparten av lærerne som underviser i de respektive fagene, registrert per 1.10.2017 ved Kroer skole, oppfyller dagens kompetansekrav for undervisning. Dette i motsetning til sentrumsskolene. Tallene viser at Kroer står overfor store utfordringer i tiden fremover i forhold til rekruttering og videreutdanning.

	Norsk			Matematikk			Engelsk		
	>30 sp	<30 sp	Totalt	>30 sp	<30 sp	Totalt	>30 sp	<30 sp	Totalt
Brønnerud	6	1	7	4	0	4	4	0	4
Kroer	5	5	10	4	4	8	1	7	8
Rustad	19	0	19	15	2	17	8	1	9
Åsgård	17	0	17	15	1	16	8	0	8

I følge Utdanningsdirektoratet (ref. utdanningsspeilet) er det flere lærere som oppfyller kompetansekravene for undervisning i år enn i fjor. Tallene viser at flere har tatt videreutdanning, men det kan også tyde på at flere skoler benytter lærere med fordypning i de aktuelle fagene til å undervise flere klasser i matematikk, norsk og engelsk. Dette er tiltak vi ser er igangsatt ved de større skolene i faget engelsk. De mindre skolene har imidlertid ikke den samme fleksibiliteten.

Betydningen av kompetansen til lærerne

Det brede samfunnsmandatet som ligger til lærerrollen tilsier at læreren må ha sosial, relasjonell og etisk kompetanse, i tillegg til faglig og pedagogisk kompetanse. Det er ikke nødvendigvis noen motsetning mellom de ulike kompetanseformene, ettersom faglig læring, trivsel og gode relasjoner mellom lærere og elever henger tett sammen. Ifølge Drugli og Nordahl (2014) bidrar en god relasjon til læreren til å fremme elevenes engasjement for skolefaglige aktiviteter, og dermed også læringsprosessene deres. Gode og støttende relasjoner mellom lærere og elever kan dermed fremme læring ([Drugli og Nordahl 2014](#); [NOU 2014](#)).

Flere studier har undersøkt sammenhengen mellom lærernes formelle utdanning og elevenes læringsresultater. Lærerens fagspesialisering har en positiv betydning for elevenes prestasjoner, fordi det styrker lærerens undervisningskvalitet ([Bergem m.fl. \(red.\) 2016](#)). Studier hvor man både har informasjon om lærernes formelle utdanning og spesialisering/fordypning, viser at lærernes fagspesialisering er sterkere knyttet til elevenes læring enn den formelle utdanningen alene ([Bergem m.fl. \(red.\) 2016](#), [Blömeke m.fl. 2012](#)).

Lærerens relasjoner til elevene har stor betydning for elevenes sosiale og faglige læringsutbytte ([Eriksen og Lyng 2015](#), [Hansen 2013](#)¹, [Bjerrum – Nielsen 2009](#)).

I tillegg til lærernes fag- og relasjonskompetanse er sammenhengen mellom familiebakgrunn og hvor godt elevene gjør det på skolen godt dokumentert – At det er en tydelig sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og elevenes karakternivå.

¹ *Jeg kan ikke se det. Lærerpraksis og mobbeforståelser I: J.Kofoed og D.M. Søndergaard (red). Mobning gentænkt.* Hans Reitzels Forlag, København.